

(18)

(D) IV. 1. Tantárgyleírások

Tantárgy neve: Gazdaságföldrajzi szintézis (Az Általános társadalom- és gazdaságföldrajz c. tantárgy részeként)	
Mely szakokon oktatják: földrajz-, földrajz-x, geográfus szak	
Tantárgyfelelős neve: dr. Antal Zoltán	Tantárgyfelelős beosztása: rf. egyetemi docens

Tantárgy besorolása: szigorlattal záródó főkollégium	
Tantárgy heti óraszám: 2	tanóra elmélet
Tantárgy heti óraszám: 2	tanóra tantermi gyakorlat
Tantárgy heti óraszám: –	tanóra laboratóriumi gyakorlat
Előírt külső szakmai gyakorlat: –	
Tantárgy összóraszám: 56	tanóra
Tantárgy félévigénye: egy	félév (a 4. szemeszter)
Számonkérés módja: összevont szigorlat (1-4. félév)	
Tantárgyhoz rendelt kreditek száma: –	kredit –

Tantárgy elsajátításához feltételezett tudásanyag, előképzettségi szint:

Általános társadalom- és gazdaságföldrajz 1-3. félév anyaga.

Tantárgy célja, célkitűzései:

A szintézissel foglalkozó félév fő célkitűzései közé tartozik, hogy a népességre, településekre és a világgazdaság ágazati és területi elhelyezkedésére hatást gyakorló **társadalmi feltételrendszerrel** ismertessen meg, valamint felkészítsen a soktényezős, bonyolult területi mozgásfolyamatok önálló követésére. Másszóval az önálló **szintézisalkotási készséget** kívánja kialakítani.

A tantárgy évközi ellenőrzés módjai:

- zárthelyi dolgozat
- gyakorlaton kiselőadás
- szemináriumi dolgozat (8-10 oldal terjedelemben)

A tantárgy tartalma:

- **Államok és tagozódásuk** (politikai, gazdasági fejlettség szerinti). A politikai viszonyok szerepe a termelés szervezésében, kereskedelemben, tudományos-kulturális együttműködésben. Társadalmi-gazdasági fejlettség szerinti országcsoportok. Befolyási övezetek és ezek történelmi változása.
- **Nemzetközi gazdasági és társadalmi szervezetek** a II. vh. előtt és után, különös tekintettel az ENSZ szakosított szervezeteire.
- **Nemzetközi gazdasági integrációk** és hatásuk a gazdasági növekedésre, egyes térségekre.
- A **tudományos-technikai haladás** gyorsulása, szerepe a társadalmi munkamegosztás fejlődésére, foglalkoztatásra, nyersanyag- és energiaigényre, a termelés területi elhelyezkedésére.
- A transznacionális vállalatok szerepe az innovációban, az infrastruktúra fejlesztésében, a nyersanyagok feltárásában, a tőke, a technológiák és a munkaerő nemzetközi mozgásában, a globalizációban.
- A foglalkoztatási szerkezet átalakulása a II. világháború után. A **szolgáltató szféra** szerepének növekedése, aránya a foglalkoztatásban a különböző fejlettségű államokban. Összefüggés a szolgáltatás kiterjedése és minőségjavulása valamint az ipari termelés között.

(D) IV. 1. Tantárgyleírások**FOLYTATÁS**

Tantárgy neve: Gazdaságföldrajzi szintézis

A tantárgy tartalma folytatás:

- A **nemzetközi munkamegosztás** (kereskedelem) **bővülése** és társadalmi-területi következményei. A világkereskedelem területi jellegzetességei. A termelés és kereskedelem változó területi súlypontjai. A Csendes-óceán térségének felemelkedése. Világ gazdasági centrumok.
- Az **életminőség** és népességstruktúrárólódás **összefüggései a társadalom fejlettségével**. Egyes globális problémák kialakulása, lassú megoldása. Egy főre jutó jövedelmi, és fogyasztási szintek, munkaidő, munkakörülmények, a jóléti állam problémája. Nemzetközi segélyezés, betegségföldrajz. Képzettség, munkanélküliség.
- A közgazdasági feltételrendszer hatása a társadalom és termelés területi mozgásfolyamataira.
- A környezetértékelés kérdései (természetföldrajzi zónák, nagytájak, kistájak), beleértve a környezeti ártalmak hatását is.
- A területfejlesztés problémái eltérő adottságú térségekben (népsűrűségi, fekvésbeli, fejlettségi stb. eltérések számbavétele a területfejlesztési politika kialakításában).

Kötelező és ajánlott jegyzetek, irodalomjegyzék:

- Antal Zoltán–Perczel György: Nemzetközi gazdasági integrációk és Magyarország. Tankönyvkiadó, Budapest, 1976.
- Szamuel László: Változó struktúra, változó ipari társadalom. Budapest, 1992.
- Hárs Ernő: A nemzetközi szervezetek világa. Budapest, 1989.
- A világ helyzete (sorozat). Budapest, 1988–1998.
- Megatrendek 2000. Budapest, 1995.
- Történelmi világatlasz. Budapest, 1996.
- Gazdag Ferenc: Európai integrációs intézmények. Budapest, 1992.
- Bramer, Heinz: Geographischen Zonen der Erde. Gotha, 1982.

A tantárgy tárgyi szükségletei:

- tanterem, tábla, kréta
- írás-, diavetítő, egyéb demonstrációs eszközök (oktatófilm)
- falitérképek, atlaszok
- nemzetközi statisztikai zsebkönyvek

Tantárgyi vonatkozású kutatások:

Az előadó és a gyakorlatvezető a szintézis témakörbe is tartozó OTKA kutatást végez és ebből publikált. Több más publikációjuk is felhasználható az oktatásban. A tanszék több oktatója is kutat és publikál e témakörben.

A tantárgy minőségbiztosítási módszerei:

A földrajzi szintézis a földrajztudomány régi és állandó kutatási témája. A hazai és nemzetközi szakirodalom biztosítja a szaktárgy nemzetközi szinten tartását.

A tantárgy fejlesztési politikája:

A tantárgy a társadalmi új jelenségekre koncentrálna (nemzetközi gazdasági integrációk, szolgáltató szféra, világméretű globalizáció, transznacionális vállalatok, környezeti kérdések megoldása).

Személyi feltételek (létszám, felkészültség):

Az előadásokat dr. Antal Zoltán rf. egyetemi docens, DSc tartja, a gyakorlatokat dr. Vidéki Imre egyetemi adjunktus, PhD vezeti.